

בית משפט השלום בחיפה

20 אוג 2018
56722-07-15

בן דוד נ' רווח

אהרון שדה

השופט

איתמר בן דוד
ע"י עו"ד א. צורף

תובעים

- נגד -

יעקב רווח
ע"י עו"ד ע. סולומונוב

נתבעים

פסק דין

לפני תביעה לתשלום סך 400,000 ₪.

התובע, יליד שנת 1943, מהנדס תעשייה וניהול אשר היה, בין היתר, הבעלים של חברה בשם "אוריון". הנתבע הינו חוקר פרטי אשר נשכר ע"י בנק הפועלים ע"מ לבצע חקירה בעניינו של התובע וחברת אוריון ולטענת התובע, לצורך תביעה כספית ע"ס כ-800,000 ₪ שהוגשה כנגד השניים.

התובע טוען כי הנתבע העביר לבנק נתונים שגויים וכוזבים שהביאו לנקיטת הליכים דרסטיים כמו הגשת התביעה עצמה והטלת עיקולים זמניים אשר שיבשו לחלוטין את פעולת חברת אוריון ואת חייו של התובע.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

התובע טוען כי הנתבע העביר לבנק נתונים על פיהם חברת אוריון עומדת בפני קריסה, כי התובע איננו מגיע עוד לעבודה וצפוי גם הוא לפשוט רגל.

התובע טוען שבמסגרת ההליכים שפתח הבנק נחקר הנתבע על תצהיר שהכין שם, התקשה לבסס את גרסתו ולתת פרטים מדויקים וטען כי הגיע לחברת אוריון והתרשם שרוב הזמן אין שם איש.

התובע טוען כי ראיה לכך שחברת אוריון לא הייתה על סף קריסה היא העובדה שהחברה פעלה עד שנת 2012 בעוד החקירה בוצעה ע"י הנתבע בשנת 2008. על פי גרסת התובע, הגשת התביעה והטלת העיקולים נפלו עליו כרעם ביום בהיר כאשר הבנק ביטל באחת את מסגרות האשראי וחנק את החברה.

התובע טוען כי בגלל דו"ח החקירה שערך הנתבע, בחר הבנק להתנהל בחשאיות והעצים את עוצמת ההליכים שננקטו כנגדו וכנגד החברה.

התובע טוען כי הנתבע מעולם לא דיבר אתו עובר להכנת דו"ח החקירה, אין בנמצא ובניגוד למקובל, הקלטה או תמליל של השיחה ובעת שנחקר הנתבע על תצהירו בבקשה לביטול העיקולים לא ידע לומר מאיזה מספר ולאיזה מספר התקשר.

התובע מפנה לחוות דעתו של רו"ח יזרלביץ שמונה ע"י בית משפט השלום בהליך מול הבנק אשר העידה כי לא רק שלא חל שינוי לרעה בגובה חובה של החברה לבנק אלא שבמועד עריכת דו"ח החקירה היה החוב הנמוך ביותר מתחילת 2008.

לעניין טענת הרשלנות, הגיש התובע את חוות דעתו של החוקר ינר לזין אשר הצביע על הליקויים בעבודת הנתבע כגון אי תיעוד, הקלטה ותמלול השיחה שלכאורה נוהלה עם התובע, הנתבע לא תיעד, לא הציג נתונים ולא ביצע בעצמו את הביקור במשרדי החברה ולמעשה כל הנתונים שנאספו היו בלתי מבוססים ושגויים.

התובע הציג מערכת של נתונים ומסמכים לפיהם היו לחברה הכנסות שאף עלו במהלך שנת 2008, החברה סיפקה סחורות באופן ובהיקף תדיר ורגיל כשהפעילות במחסן החברה הייתה גם היא שגרתית כך שאין כל בסיס לטענות בדבר הפסקת פעילות החברה ועמידתה בפני פשיטת רגל.

כך גם לגבי טענת הנתבע שהטלפון בחברה לא היה פעיל והשיחות הופנו למכשיר התובע.

התובע מאשר שהיו כנגד החברה תביעות אך מצביע על כך שהתביעות הוגשו בעת שהיה רק בעל שלישי ממניות החברה ומשעברה החברה לשליטתו, נסגרו מרבית התיקים כך שבעת כתיבת הדו"ח לא היו אלו רלבנטיים.

התובע מפנה לכך שהנתבע טוען בדו"ח שכנגד התובע הוגשה באופן אישי תביעה על סך 136,000 ₪ ברם אותה תביעה היא דווקא תביעה שהגיש התובע כנגד שוכרים של דירתו ולא תביעה שהוגשה כנגדו.

התובע עותר לסעד בגין עוגמת נפש המוערכת על ידו ב-200,000 ₪, פגיעה במוניטין המוערכת ב-100,000 ₪ ופיצוי סטטוטורי על פי חוק איסור לשון הרע. התובע העריך את כלל נזקיו במיליון וחצי ₪ אך העמיד את תביעתו על 400,000 ₪ בלבד. בשלב הסיכומים התברר כי התובע לא באמת עומד על ראשי נזק אחרים כגון אובדן שכר או דיבידנדים (ולא בכדי).

מעבר לחוות דעתו של החוקר מר לוי, הגיש התובע חוות דעת שנערכה ע"י רו"ח אבי גבאי לביסוס טענת הנזק שנגרם לחברה ולתובע, כבר עתה ניתן להקדים ולומר כי חוות הדעת שנשענה על נתונים חלקיים לא הוכיחה דבר ומהווה הרחבת חזית (בעניין דיווידנדים מול אובדן שכר) לה התנגד ובצדק, הנתבע.

ניהול תביעת הבנק ארך כ-7 שנים במהלכן גרמו ההליכים לתובע לטענתו נזק רב, חלק מחירויותיו הוגבל והנזק הכלכלי לו ולחברת אוריון היה משמעותי ביותר עקב ההגבלות שהוטלו, העיקולים, ביטול מסגרות האשראי וכיו"ב.

התובע מבקש להעביר מסר בתביעתו על פיו חוקר המעביר נתונים שאינם נכונים היכולים לפגוע פגיעה של ממש באדם אחר צריך להיות מחויב בדין במלוא נזקי האחר.

הנתבע מכחיש את הטענות כלפיו ומפנה לכך שבעניינו של התובע כבר נקבע שאיננו מהימן ולכך שהתובע הסתיר בתביעתו עובדות רבות המאיינות את התביעה.

הנתבע טוען כי בקשת התובע בתיק הבנק לביטול העיקולים הזמניים נדחתה ברובה בערכאה הדיונית וגם הערעור שהגיש נדחה כך שהעיקולים נשארו על כנם ושתי ערכאות בדקו את החומר ואשרו את הותרת העיקולים על כנם.

גם בקשת הרשות להגן שהגיש התובע בתיק תביעת הבנק נדחתה ורק בערעור שהגיש לבית המשפט המחוזי ניתנה לו אפשרות להתגונן בתנאי שישלם לבנק סך 100,000 ₪.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

הנתבע מפנה לכך שהתובע הגיש כנגד הבנק תביעה על סך מיליון ₪ זאת כ-6 שנים לאחר שהבנק פתח בהליכים, תביעתו אוחדה עם תביעת הבנק והצדדים הסכימו שם למתן פסק דין על דרך הפשרה תוך הגבלת הסכום שייפסק כנגד התובע כאן עד סך 275,000 ₪. בסופו של יום (לאחר חקירות בהן לא ביקש התובע כאן לחקור את הנתבע) נדחתה תביעת התובע כנגד הבנק והתקבלה תביעת הבנק כנגד התובע ובסך 117,500 ₪ מעבר למה שכבר שולם ע"י התובע ומשכך הלכה למעשה, התקבלה כל התביעה כנגד התובע וחברת אוריון (למעט כמה ריביות שלא הוספו) ונדחו טענות התובע כנגד הבנק. הנתבע טוען כי למעשה הוא שפעל עבור הבנק, רשאי משפטית ליהנות מהקביעות ומההשתקים שנוצרו מול הבנק, מקל וחומר כשהתובע בחר שלא להגיש כנגדו תביעה אישית באותם הליכים ועשה שימוש לרעה בהליכי משפט עת ביקש לראות כיצד יצליח שם בתביעותיו לפני שתוגש התביעה כנגד הנתבע.

משכך הנתבע מעלה שורה של טענות משפטיות לסילוק על הסף כגון מניעות, מעשה בית דין, השתק פלוגתא, שימוש לרעה בהליכי משפט ושיהוי ניכר. הגם שיש להסכים לגמרי לטענת השיהוי, שאר הטענות בעייתיות היות והנתבע לא היה צד להליכים האחרים (אם כי היה עד) וגם משום שהללו הסתיימו בפסק דין על דרך הפשרה. לטעמי, ממילא התביעה כאן איננה תביעתה של אוריון וממילא לא הוכח הנזק הכלכלי לתובע עצמו כך שעצם ההכרעה בתיקים האחרים לרבות בתביעת התובע כנגד הבנק אמנם מחזקת את המסקנה לפיה לא נפל פגם של ממש בהתנהלות הבנק (שהסתמך בין היתר וכנטען ע"י התובע, על דו"ח החקירה) וכי היה מקום להגשת תביעתו אך כאמור עניין זה כבר איננו עומד במרכזו של תיק זה.

הנתבע מפנה לכך כי בית המשפט שדן בבקשה להטלת עיקולים מצא כי יש חשש סביר שהצדיק את הטלתם, קבע כי לחברת אוריון אין נכסים היכולים לכסות את החוב, מחזורה הכספי של החברה נמוך וכיו"ב.

הנתבע מוסיף וטוען כי התובע וחברת אוריון ביצעו מניפולציות שונות בדוחות שהוגשו לבית המשפט אשר יצרו מצג מוטעה בדבר היקף נמוך מאד של התחייבויות כשבפועל המצב היה שונה בתכלית והתחייבויות בשיעור מאות אלפי ₪ נעלמו ללא הסבר.

הנתבע מפנה לכך שבית המשפט המחוזי מנה 9 עובדות המצדיקות הטלת עיקולים כאשר דו"ח החקירה הוא רק אחד מהן וכאשר שאר העובדות שנמנו מחזקות את הדו"ח שזכה לאמון בית המשפט.

הנתבע מצביע על כך שלמרות טענות התובע, הוא והחברה לא עמדו בהתחייבויותיהם כלפי הבנק ועל כך לא צריך להיות עוררין. הדוחות שהוגשו ע"י התובע חלקיים, לא הוגשו הדוחות למס הכנסה והתובע אף מנע מהמומחה מטעמו להתייחס לכל הנתונים הרלבנטיים מכל השנים הרלבנטיות או הורה לו שלא לעשות כך.

הנתבע טוען כי חלק מהמלאי שרכישתו החריגה בהיקפה גרמה לחשבון לחרוג נעלם והועבר כנראה לחברה אחרת שבשליטת התובע וטוען כי אותו המשך פעילות לכאורה של אוריון לאחר הגשת התביעה כנגדה איננו מעיד על דבר שכן היא הפסיקה לעמוד בהתחייבותיה, לא שילמה דבר בגין חובותיה והלוואותיה וללא הוצאות אלו, ניתן היה "למשוך" את הפעילות באופן מוגבל עוד תקופת מה.

הנתבע הגיש את חוות דעתו המקצועית של מר פני שטר המשמש בין היתר כיו"ר וועדת האתיקה של לשכת החוקרים הפרטיים.

העדים נחקרו, ב"כ הצדדים סיכמו בע"פ ופרק הדין יעסוק רק בנקודות הצריכות הכרעה מבלי לחזור על הטענות המפורטות באריכות בפרוטוקול הדין. בנקודה זו יש לומר כי התיק מכיל מאות רבות של דפי מסמכים ופרוטוקולים זאת מעבר למאות הרבות שנמצאים בתיק התביעות ההדדי מול הבנק ובאמת אין צורך להיגרר לדין בנקודות חסרות כל חשיבות להכרעה או בנקודות שהוכרעו כבר בהליכים אחרים גם אם הנתבע לא היה צד להם. הגם שלא חסמתי את דרכו של התובע על הסף, יש משקל לטענות הנתבע בדבר הגשת "תביעה לשיעורין" שהיא שימוש לא נאות בהליכי משפט וממילא אינני צריך, גם לא נדרש, לדון היום פעם נוספת בכל סיפור תביעת הבנק על העדים, חוות הדעת והחקירות שבוצעו שם. די בתוצאה עליה איש לא ערער ושמלמדת על קבלת תביעת הבנק ברוב רובה ודחיית תביעת התובע ברוב רובה ("רוב רובה"- היות ומדובר בפסק דין על דרך הפשרה).

דין

היות וככל שהתקדם התיק הפכה שאלת הנזק להיות אמורפית יותר ולבשה צורה של נזק בלתי ממוני או סטוטורי, ראיתי לנכון להתחיל דווקא בפרק החבות קרי האם חב הנתבע כלפי התובע ובאותה נשימה האם חבות כזו היא בעלת קשר סיבתי לנזק (זה שאיננו סטוטורי) הנתבע בתיק זה.

הצדדים הביאו "חוות דעת" או "עדים מומחים" על מנת לנסות ולשכנע בדבר חובותיו המקצועיות והאתיות של חוקר פרטי, כיצד יש לבצע חקירה באופן זהיר ומקצועי, כיצד יש לתעד אותה ואף התייחסו להבדלים ככל שקיימים בין חקירת יכולת לחקירה כלכלית.

אין בליבי ספק כי שני החוקרים שהעידו בעניין זה הם חוקרים מנוסים אם כי בתיק כאן העידו "מטעם" וסבורני כי לעדותם משקל נמוך לצורך ההכרעה, יש לומר כי מי מהם בחקירתם הנגדית אישר טענות שעלו מהצד שכנגד אך בשורה התחתונה עדויות אלה הן דוגמה לחומר שהוכנס לתיק אך הוא חסר כל חשיבות להכרעה. מה זה משנה אם החקירה היא "חקירת יכולת" או "חקירה כלכלית" או כל כותרת אחרת? העובדות חייבות להיות נכונות, כך או כך ואם בחר החוקר לשבץ בסוג חקירה פלוני, עובדות והתרשמויות שמקומן אולי בחקירה אלמונית, יש לדבר משמעות.

בחינת פעולתו והתנהלותו של חוקר פרטי כנגדו הוגשה תביעה (כגון זו שלפני) היא בחינה משפטית. המבחן המשפטי שונה מזה המקצועי או האתי עליהם העידו החוקרים (אם כי לא מנוגד להם).

חובות שבדין המוטלות על חוקרים פרטיים (כמו גם על עורכי דין, רואי חשבון וכיו"ב) מסדירות את מערכת היחסים שבינם ולבין הלקוחות, במקרים מועטים בינם ולבין צדדים שלישיים אך אינן גורעות מהחובות הכלליות של אדם או בעל מקצוע סבירים כולי עלמא.

הסדרת מקצוע מסוים בחוק ובתקנות איננו נעשה סתם כך, המחוקק מביע בכך את עמדתו שמדובר במקצוע בעל "רגישות" מיוחדת כלפי מקבל השירות ובכלל, מסוג כזה של מקצועות אשר מוסדרים בחוק ואשר מצריכים רישיון מיוחד, נכון, ראוי ולטעמי חובה לדרוש מהעוסקים בהם לנהוג בזהירות יתרה ובמקצועיות רבה.

ברמה העקרונית, הכוח הניתן בידי של חוקר פרטי רב, לעיתים מכריע בחשיבותו. השולח איננו באמת יודע את העובדות אך זקוק להן על מנת לכלכל את מעשיו. לא פעם תוצאות חקירה פרטית עלולות לשנות כליל את מהלך חייהם של השולח או של הנחקר, לרוב ומטבע הדברים, השינוי הוא לרעה לפחות ביחס לאחד מהצדדים.

החוק והתקנות העוסקים בחוקרים פרטיים אינם קובעים אמות מידה ברורות להגדרת פעולתו של החוקר הפרטי, הם מסדירים אמנם את מישור היחסים שבין החוקר הפרטי והרשויות ושבין החוקר הפרטי ושולחו ומטילים חובה כללית למסור ידיעות שהן אמת אך אין זו קלישאה לומר שלעיתים לאמת כמה פנים וממצא כלשהו ניתן לא פעם לתאר שחור משחור או בצבעים ורודים.

לטעמי, יש לבחון התנהלותו של חוקר פרטי באותו אופן בו נבחנת עדות בבית משפט. החוקר הפרטי כמו גם העד במשפט מעידים בראש ובראשונה על עובדות, העובדות צריכות להיות מידיעה אישית ואם אין כאלה יש לפרט באופן יזום מאין הגיעו ומה נעשה כדי לבדוק את נכונותן.

אין שום הבדל של ממש בין חשיבותה של עדות אמת או חומרתה של עדות שקר ולבין חשיבותו של דו"ח חקירה נכון ואמיתי מול חומרתו של דו"ח שאיננו נכון או שקרי.

חוקר פרטי יכול להרחיב ולספק תיאור גרפי מלא של נושא החקירה ולהצביע על סממנים שרלבנטיים לצורך עיבוד שאר הממצאים. כשהוא מחליט להוסיף לדו"ח גם התרשמות אישית שלו, עליו להדגיש שמדובר בכזו ולא בקביעה או בעובדה.

חוקר פרטי זהיר וסביר ידאג לתעד, ככל שניתן ובכל אמצעי סביר, כל פעולה שביצע, כל עובדה שגילה, כל ממצא שעלה בחכתו וכל מקור עליו התבסס. נכון הוא שאין חובה שבדין להקליט כל שיחה, לצלם כל תנועה או לבצע תרשומות מידיות ומפורטות אך חוקר שיבחר שלא לעשות כך, עלול להסתכן ולפגוע ביכולתו להוכיח ולבסס את ממצאיו בין אם מול הלקוח ובין אם מול כל אדם אחר.

ומן הכלל אל הפרט.

הנתבע לא תיעד דבר או במקרה החמור יותר, יש בידי תיעוד ו"תיק חקירה" אותם נמנע מלהציג ולהגיש. הנתבע לא הביא שום עד רלבנטי למרות שהוא האחראי במשרדו ואת החקירות ביצעו כפי הנראה (גם) חוקרים אחרים העובדים בשירותו.

תרשומות, תיעוד מקורות או הקלטות, יוק.

בדוח החקירה בפרק ב' העוסק בפעילות החברה נרשם:

- 3.ב. בהעמקת החקירה חובר כי החברה נקלעה לקשיים כלכליים, "צמצמה" את היקף פעילותה ולרוב איש אינו שוהה במשרדי ומחסני החברה. בעל ומנהל החברה ביצע "עקוב אחרי" מטלפון החברה לטלפון בביתו בחיפה, רח' גולדה מאיר 41
- 4.ב. בתחקור בכיסוי הבהיר בן דוד איתמר, כי כמעט ואינו מספק סחורה כיום ללקוחותיו ובימים חקרונים אמור לחפסיק את פעילותה באופן מוחלט.

לכאורה ממצאים קשים ומדאיגים שלא הושגו סתם כך אלא בעקבות "העמקת החקירה".

אלא שהתברר ולפחות במאזן ההסתברות הנדרש שהממצאים אינם מדויקים ושלא הייתה שום "העמקה", בקושי הייתה חקירה.

אין לנתבע לא ראייה ולא שמץ ראייה על כך שהוא עצמו גילה לפני תחילת ההליכים המשפטיים שהחברה "צמצמה" (המירכאות במקור) את היקף פעילותה, הוא גם סתר עצמו ביחס לבדיקת דוחות המע"מ הרלבנטיים כאשר בעמוד 75 לתמליל הוא טוען כי את הדוחות לא ראה ואינו מכיר אלא מהתייחסות בית המשפט אליהם בלבד כאשר בעמוד 79 הוא טוען שקיבל מידע ממקורותיו על דוחות המע"מ ושיעורם אך לא ציין זאת בדו"ח החקירה.

הדברים דומים גם ביחס לקביעה כי הפעילות צומצמה "ולרוב איש אינו שוהה במשרדי ובמחסי החברה". מה זה לרוב? כמה פעמים נבדק הדבר? איך בכלל נבדק הדבר אם הנתבע עצמו נשאל ועונה לא פחות ולא יותר את התשובה הבאה:

"אני אם אני לא יודע איפה מחסן איך אני יכול ללכת ולבקר בו" (עמ' 82 לתמליל)

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

וזאת כאמור, לאחר "העמקת החקירה".

מדוע לא נרשם בדו"ח כי המחסן לא אותר, כי נעשים מאמצים לאתר את המחסן וכיו"ב? למה היה צריך את הקביעה הבומבסטית לפיה איש כמעט איננו מבקר במחסנים?

כך גם לא הובאה שום ראיה ביחס לכך שאיש איננו שווה במשרדי החברה ולא זומנו עדים שלכאורה היו יכולים להעיד על כך.

גם הטענה כי התובע ביצע עקוב אחרי מטלפון החברה לטלפון שבביתו נראית תמונה במקרה הטוב שכן אין על כך שום ראיה, שום חוות דעת שמסבירה איך יכול אדם שמתקשר פעם אחת (אולי פעמיים וגם זה לא הוכח) לחברו, לדעת שחברו ביצע עקוב אחרי ומאיזה מספר לאיזה מספר.

מדוע שיחה חשובה שמתנהלת בין חוקר במשרד ותיק ומנוסה ולבין נחקר ש"מודה" שהוא קורס כלכלית איננה מוקלטת? איך זוכר היום הנתבע מה בדיוק נאמר לו אם לפניו אין לא הקלטה, לא תרשומת שהוצגה בהליך זה ולא דבר? יודגש, לא מדובר בחוקר פרטי או במשרד חקירות שביצע חקירות מועטות אלא הנתבע הוא זה שדאג להדגיש ברישא לסיכומי בא כוחו כי משרדו הוא "המשרד הכי ותיק בישראל". גם אם לנתבע זיכרון פנומנלי, קשה להבין איך ניתן לזכור שיחה רנדומלית לפרטיי פרטים בכלל ולאחר כמעט עשור בפרט.

ואם נבחן את האמרות המיוחסות לתובע בפרק ב' לדו"ח החקירה במבחן ההיגיון הרי יש לומר שלפחות במבחן ההסתברות הנדרש קשה להאמין שבעל עסק יספר כי הוא עומד להפסיק פעילות לחלוטין זאת כשמסתבר כי במחסניו עוד יש סחורה, כי באותו הזמן לא ננקטו כנגדו הליכים ובדיעבד הפעילות המשיכה גם אם באופן מקרטע עוד זמן בלתי מבוטל לאחר נקיטת ההליכים המשפטיים. יש לזכור כי התובע מכחיש אמרות אלו המיוחסות לו ולנתבע אין כל אפשרות כאמור, להוכיח אותן.

הדברים הינם בבחינת קל וחומר אם אכן נכונה טענת הנתבע שעלתה בחקירתו הנגדית לפיה קיים תיק חקירה כלשהו שלא הוצג ולא גולה הגם שבהחלטות מיום 13.11.16 ו-17.11.16 ניתנה ללקוחו של הנתבע הוא בנק הפועלים, הגנה מלאה בפני כל תוצאה של גילוי דו"ח החקירה.

זה המקום לעשות אתנחתא ולהבהיר נקודה מהותית, דו"ח החקירה מחולק לשני נושאים, פעם החברה היא הנבדקת ופעם התובע הוא הנבדק. התביעה כאן איננה תביעתה של החברה ולכן אין כל קשר סיבתי או אחר בין הליקויים או אי הוכחת הממצאים שבדו"ח המיוחסים לחברה ולבין הנזק הנתבע ע"י התובע (שאינו נזק סטטוטורי אשר איננו מצריך הוכחה).

ומכאן יש לעבור לחלק בדו"ח החקירה העוסק בתובע.

אין חולק כי בחלק העוסק בתובע נפלה טעות מהותית עת נרשם כי כנגד התובע הוגשה תביעה ע"ס 136,830 ₪ בעוד שבפועל תביעה זו הוגשה דווקא ע"י התובע כנגד צדדים שלישיים.

בנוסף, גם בחלק זה של הדו"ח, הוכנסה הערה בסעיף ב.3 שלא ברור למה הוספה (אלא אם כן נועדה לתת נופך דרמטי להפסקת הפעילות העסקית) וגם לגביה עולים סימני שאלה ביחס לאמיתותה או ליכולת להוכיחה:

"בסדרת תחקורים טלפוניים שנערכו לנבדק בימים ובשעות שונים שהה הנבדק בביתו"

כמה תחקורים היו? באיזה ימים? באיזה שעות? מי "תיחקר"? אין לי אלא לחזור על מה שנאמר לעיל בעניין דו"ח החקירה העוסק בחברה.

במסגרת הפסיקה העוסקת בחוקרים פרטיים זה, הפנה הנתבע לפסק הדין שניתן בבית המשפט המחוזי בתל אביב בע"א 23815-09-14 אשר התערב בקביעות בית המשפט השלום בתביעה שהוגשה כנגד הנתבע וחברת החקירות בראשה עומד (נספח 28 לתצהירו). מדובר בשני ערעורים שהגישו הצדדים שם על פסק הדין שניתן כנגד הנתבע ביום 7.7.14 ע"י כב' השופטת רונית פינצ'וק אלט בתיק 65070/07 (שלום תל אביב) עו"ד דב ארבל נגד יעקב רווח ואח'. פסק דין זה של בית משפט השלום בתל אביב דומה בנסיבותיו ובקביעותיו למקרה שלפני כאן, גם שם הנתבע הגיש דו"ח לאחר "העמקת חקירה" שהתבררה לא כהעמקה ולא כחקירה אלא כהבאת נתונים בלתי מאומתים שלא ניתנים להוכחה, חלקם מהאינטרנט.

אגב, גם שם כמו כאן, התובע באותה תביעה לא יכול היה להוכיח נזק או קשר סיבתי במישור הנזקי.

ע"מ לקצר את היריעה, יש לומר שהמקרה בפסק הדין שם חמור יותר מאשר המקרה כאן, גם הפיצוי הסטטוטורי שם נפסק על הצד הגבוה בשל הפגיעה הקשה בשמו הטוב של התובע שם-עו"ד ארבל.

בכל הענווה ומתוך הדגשת הסייג לפיו החומר שם לא עומד לפני, סבורני כי משמעות פסק דינו של בית המשפט המחוזי איננה רלבנטית לתיק כאן ונקודת המוצא בפסק דינו עלולה להביא לתוצאה משפטית גורפת המסירה אחריות מחוקרים פרטיים.

ראשית, ההכרעה שם קצרה ו"דיפלומטית" בשל הנסיבות המיוחדות שנוצרו כאשר המערער והמשיב שכנגד, עו"ד דב ארבל נפטר לפני ההכרעה ולא התייצב הוא או מי מטעמו לדין שנקבע.

שנית, באותו מקרה שם התברר כי היו 2 דוחות חקירה, אחד ראשוני ואחד שנערך כחודש לאחר מכן ובו תוקנו פגמים כגון פירוט מקורות המידע, דבר שלא קרה כאן. בית המשפט המחוזי הדגיש כי הדו"ח הנוסף לא זכה לשום אזכור או התייחסות בפסק דינו של בית המשפט השלום.

בית המשפט המחוזי שם סבר כי:

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

"לא יתכן שחוקר פרטי לא יוכל לתת דו"ח ראשוני ללקוח שלו רק בשל העובדה שהוא עדיין לא הספיק לוודא שכל המידע שהוא קיבל ממקורות שונים הוא נכון.

חובתו של החוקר הפרטי היא כלפי הלקוח. אם הוא יחשוש למסור מידע הידוע לו על הנבדק וזאת מאימת תביעת לשון הרע שיגיש בעתיד הנבדק כלפיו, הוא לא יוכל לבצע את מלאכתו נאמנה."

כאמור, בכל הענווה הנני סבור כי יש לסייג את הדברים, ראשית אם החקירה לא הסתיימה ואמור להיות מוגש דו"ח נוסף, יש לציין זאת ומכל מקום הדבר איננו רלבנטי לתיק כאן.

אם יש צורך בהגשת דו"ח ראשוני (דחוף?) בהחלט ניתן לעשות זאת אך על החוקר לסייג וליידע את הלקוח כי לא כל העובדות והממצאים נבדקו כל ידו כך שהלקוח ידע ויבין כי ייתכן והמציאות שונה ויוכל לכלכל את צעדיו בהתאם. כאשר חוקר מציין כי "בשלב זה טרם הספקנו לאמת את הממצאים ומדובר במידע שנמסר ע"י צד שלישי/מקורותינו, אנו פועלים להעמקת החקירה ולבדיקת הממצאים..." הרי יצא ידי חובתו ולמצער לעניין תום הלב הנדרש לפי חוק איסור לשון הרע (ראה תקנה 24 לתקנות החוקרים הפרטיים אליה אתייחס בהמשך).

הדבר שונה כאשר אין דו"ח נוסף, הממצאים מוצגים ככאלו שנבדקו אישית ולאחר "העמקת החקירה" והלקוח מקבל אותם כתורה מסיני, כממצאים מוצקים ובדוקים כפי שקרה כאן.

מכל מקום, הניתוח המשפטי שנעשה ע"י כב' השופטת ר. פינצ'וק אלט של העילה לפי חוק איסור לשון הרע מתאים גם למקרה כאן והנני מאמצו לחלוטין ולכן הניתוח כאן יעשה בקליפת אגוז.

האם יש בדברים שנרשמו בדו"ח החקירה ביחס לתובע לעמוד בהגדרת "לשון הרע"?

אם אניח לרגע לעוצמת הפגיעה בנתבע שכאמור איננה גבוהה בבחינת דיני לשון הרע, הרי שלומר על איש עסקים כי הוא מודה שהחברה בראשה עומד קורסת, שאיש כמעט לא נמצא במחסניה ומשרדיה וכי הוא (במקום להיות בעבודה) נמצא בביתו יש משום פגיעה ולו ב"עסקו, במשלח ידו או במקצועו" (סעיף 1(3) לחוק איסור לשון הרע).

נפסק בפסקי דין רבים כי די בהטלת עיקול או פתיחת תיק הוצל"פ כנגד אדם כשלא הייתה הצדקה לכך כדי שיחשב הדבר כלשון הרע וכדי שיפסקו לו פיצויים אם כי ברוב המקרים ובצדק, נפסקו סכומים מתונים מאד (ראה למשל תא"מ 62816-06-16 אורלי גילה כנגד אלבר ציי רכב ניתן ביום 27.8.17).

אם כך יש לבדוק האם בוצע "פרסום"? גם כאן התשובה חיובית, דו"ח החקירה הועבר לידיעת אנשי הבנק ונקרא ע"י רבים במהלך השתלשלות הדברים מהמצאתו לבנק ועד תום ההליכים המשפטיים.

האם קיימת לנתבע הגנה לפי חוק איסור לשון הרע?

כפי שכבר נקבע לעיל, אמיתות דו"ח החקירה וההצדקה ב"צביעת" הממצאים בגוון קודר ודרמטי לא הוכחו, בפועל, נכון הוא כי השילוב של מצב החברה, ההתחייבויות הרבות שנטלה, התנהלות התובע והתנהלות הבנק מרגע פתיחת ההליכים הביאו בסופו של דבר לקריסת החברה ולסגירתה אולם הדברים לא הוכחו כנכונים ליום עריכת דו"ח החקירה שמן הסתם תרם את חלקו במידה שלא הוכחה (ע"י התובע) לתוצאה הקשה.

משכך לא נהנה הנתבע מהגנת "אמת דיברתי".

הנתבע הפנה בטיעונו להגנה שבסעיף 15.2 לחוק איסור לשון הרע והפנה לתקנה 23 לתקנות החוקרים הפרטיים המטילה עליו חובה למסור ללקוח את מלוא המידע שבידיו.

אכן כך הוא הדבר אלא שכדי לקיים את יסוד תום הלב הנדרש להגנה זו על החוקר הפרטי למלא גם אחר הוראות תקנה 24:

י"24. (א) חוקר פרטי יקפיד על נכונות הידיעות שהוא מוסר ללקוחו.

(ב) לא יחתום חוקר פרטי על חוות דעת או על דין וחשבון שנערכו שלא על סמך בדיקה אישית שלו או של חוקר פרטי משרדו, אלא אם ציין את המקור האחר ממנו שאב את הידיעה."

לא שוכנעתי כאמור כי אכן נערכו הבדיקות האישיות, הביקורים ו"העמקת החקירות" אך התרשמתי שדו"ח החקירה "נצבע" בצבעים קודרים ודרמטיים למרות שעד רגע זה לא ברור מהן העובדות ומהן הפעולות שבאמת בוצעו כדי להגיע לממצאים המתוארים בו.

אין לי אלא להפנות לאותו חלק רלבנטי בפסק דינה של כב' השופטת ר. פינצ'וק אלט בתביעה שהגיש עו"ד ארבל כנגד הנתבע:

2. ההוראות הרלוונטיות לעניינינו הן אלה בסעיף 15(2) לחוק – חובה חוקית ביחסים שבין המפרסם לבין האדם שאליו הופנה הפרסום, וסעיף 15(3) – הגנה על עניין אישי כשר של האדם שאליו הופנה הפרסום.

3. הנתבעים אינם יכולים לחסות תחת הגנת תום הלב הקבועה בסעיף 15 בשל כך שלא התמלא לגביהם רכיב תום הלב, למצער משום, שכעולה מחומר הראיות שלפני, לא עשו שום בדיקה, ולו אלמנטרית, כדי לוודא את אמיתות הדברים שנמצאו על ידם באינטרנט ואשר אותם כתבו כאמת נחרצת בדו"ח, למרות שידעו את תוצאתם הקשה של הדברים: הוצאת לשון חמורה של ייחוס עבירות פליליות, ייחוס לעו"ד, ובתפקידו כעו"ד, והתוצאה הצפויה של לשון

הרע של עיכוב או דחיית תביעתו לקבלת תגמולי ביטוח, לאחר ששילם דמי ביטוח, וכאשר הוא מצוי לכאורה באי כושר עבודה.

4.נטל ההוכחה של אחת מהגנות תום הלב, מוטל על הנתבע, ועליו להוכיח הן את תום הלב והן את עשיית הפרסום באחת הנסיבות של הגנת תום הלב."

יפים הדברים גם לעניין החזקות שבסעיף 16 לחור איסור לשון הרע (הגם שהנתבע לא מבקש בטענותיו להסתמך עליהן), אין בנמצא ולא שמץ ראיה על נקיטת אמצעים סבירים לבדיקת אמיתות הממצאים שבדו"ח החקירה, אין שום סייג או אזהרה על צורך באימות נוסף של הממצאים ודי בכך.

משכך, במישור דיני איסור לשון הרע עומדת לתובעת עילה מוכחת לעניין קבלת סעד סטטוטורי.

אשר לפן הנזיקי, אין מה להרחיב, נזקו של התובע לא הוכח לא בשיעורו וכימותו ולא הקשר הסיבתי שלו למחדלי או מעשי הנתבע.

להבדיל מהנזק הסטטוטורי במישור דיני איסור לשון הרע, ההסתכלות על שיעור הנזק בפן הנזיקי נעשית לא ביחס ליום ביצוע העוולה (הפרסום) ולשמו הטוב של הנפגע באותו מועד אלא הסתכלות כוללת על מלוא מישור הזמן מיום ביצוע העוולה עד יום הפסיקה ולעיתים גם על העתיד.

בכל נקודת זמן רלבנטית, הוכח בהליכים הקודמים כי מצבה של החברה לא היה טוב, התחייבויות והוראות קבע/שיקים חזרו ואפילו מחוות דעתו של רו"ח יזראלוביץ (בה כל צד מבקש לראות מה שנוח לו) עולה כי לחברה היו התחייבויות במאות אלפי ₪ וכי חישה את קיצה לאחור ולמעשה ההתמוטטות או תביעת הבנק היו צפויות ממילא ולכן נגדע הקשר הסיבתי לכל נזק שאפשר ליחסו לנתבע. היות והתובע לא יכול לתבוע בשם החברה ובפועל גם לא עשה זאת בשום קונסטלציה (למשל איננו תובע כערב לחובות החברה), היות ואין ראיה על תשלומים שביצע אישית במקום החברה, היות ואין ראיה על משיכת דיווידנדים בזמן רלבנטי או ציפיה מבוססת למשיכת דיווידנדים בעתיד וכיו"ב, היות וחוות דעתו של רו"ח גבאי איננה מתקבלת מכל נימוקי הנתבע כנגדה, קשה מאד לקבוע נזק מוכח בכלל וכזה שניתן יהיה לקשור בקשר סיבתי לאותם ממצאים וקביעות בדו"ח החקירה הנוגעות לתובע ורק לו.

יש לחזור פעם נוספת (ואחרונה) על כך שלא רק שנבחנה בבית המשפט תביעת הבנק כנגד החברה אלא נבחנה גם תביעת החברה כנגד הבנק ואין בנמצא לא באותה תביעה ולא כאן, קביעות שיפוטיות, חוות דעת, עובדות או ממצאים היכולים לבסס מסקנה כי כלפי החברה בוצעה עוולה וביום בהיר אחד סתם הבנק את הגולל עליה ללא הצדקה. ואם כך המצב המשפטי כלפי הבנק, יפים הדברים שבעתיים כלפי הנתבע שדו"ח החקירה שלו היווה רק נדבך בתהליך הגשת תביעת הבנק. קשה להתעלם שהבקשות לביטול העיקולים נדחו ולא פעם, קשה להתעלם מכך שהרשות להגן ניתנה רק ע"י ערכאת הערעור וכנגד הפקדת

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

סכום נכבד. קשה גם להתעלם מכך שלמרות שהאפשרות לחקור את הנתבעת בהליך המאוחד מול הבנק עמדה לתובע, הוא נמנע מכך ולמעשה גם שם, לא הוכח הקשר בין הנתבע (הכוונה למר רווח ולא לבנק הפועלים) לנזקים שנתבעו כנגד הבנק ע"י התובע.

בתחרות שבין האפשרות לקבלת סעד עם הוכחת נזק וקבלת סעד ללא הוכחת נזק, גוברת האפשרות האחרונה-הסטטוטורית וממנה זכאי התובע ליהנות ולכן יש לדון בקביעת הנזק הסטטוטורי.

בקביעת הנזק הסטטוטורי יש לקחת בחשבון את מידת הפגיעה של הפרסום האסור, את הפגיעה בשם הטוב ככל שהייתה ללא קשר לפרסום האסור, את חלוף הזמן מאז הפרסום ועד הגשת התביעה ושיקולי מדיניות משפטית בהתאם לסוג העניין הנדון.

במקרה כאן, ככל שהתובע מבקש לקשור את עצמו ואת שמו הטוב לחברה, הרי לחברה חזרו תשלומים ונצברו חובות משמעותיים עוד לפני הפרסום, כך גם קרה אחרי הפרסום, הפרסום הובא לידיעת אנשי הבנק אשר בעיניהם ממילא נפל פגם ב"שמו הטוב" של התובע (וכמובן של החברה) שכן חקירה לא יוצאת לה סתם כך, גם לא אם חזר תשלום כזה או אחר אלא כשמצטברים להם די נתונים אשר גורמים לדאגה ומדליקים נורה אדומה.

מנגד, הגם שהתובע הוא אישיות משפטית נפרדת לחלוטין מהחברה, הרי סובייקטיבית הוא רואה עצמו כקשור אליה, הצלחותיה הן הצלחותיו וכישלונותיה הם כישלונותיו ומשכך פגיעה בחברה היא למעשה, מנקודת ראותו, פגיעה בו.

אדם זכאי לכך שלא יפגעו בפרנסתו ובמפעל חייו ולא יקבעו לגביו קביעות שליליות גם אם בדיעבד יתברר כי למרות שאלה לא הוכחו ולא הייתה סיבה בזמן אמת לקבוע אותן, הן התממשו אחר כך בפועל.

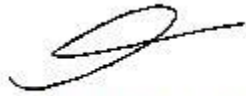
בידיו של חוקר פרטי מצוי לעיתים עתידו ושמו הטוב של הנחקר, בין אם מדובר אדם או בחברה, החוקר יכול לגרום לפגיעה קשה ביותר בנחקר (ומנגד יכול גם להיטיב עמו מעבר לדרוש ולפגוע במזמין החקירה). המדיניות המשפטית צריכה לחייב חוקרים פרטיים למסור דו"ח מדויק, מבוסס, אובייקטיבי ונטול אינטרס אישי של החוקר ולדרוש תיעוד מלא ונכון של העובדות, הפעולות והממצאים כך שבמידת הצורך, תוכל להיבחן הפגיעה ככל שתהיה במי מהצדדים, המזמין או הנחקר או צד שלישי כלשהו שהחקירה נגעה לו.

נראה כי פיצוי בסך 20,000 ₪ הולם את הנסיבות כאן ומשכך הנני מחייב את הנתבע, לשלם לתובע סך 20,000 ₪ בצירוף הוצאות יחסיות בסך 1500 ₪ ובצירוף שכ"ט עו"ד בסך 4000 ₪+מע"מ כדן, הכל לתשלום תוך 30 יום שאם לא כן, יישאו הסכומים הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד לתשלום בפועל.

PsakDím®

אתר המשפט הישראלי

ניתן היום, ט' אלול תשע"ח, 20 אוגוסט 2018, בהעדר הצדדים.

אהרון שדה, שופט